

การพัฒนารูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น รายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

มลฤดี แสนจันทร์¹, อนุชา ไทยวงษ์²

^{1,2} วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
50 ถนนผดุงวิทย์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

มลฤดี แสนจันทร์, อนุชา ไทยวงษ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น รายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย ปีที่ 2(1), 2562: 56 - 65.

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินผลรูปแบบการสอบ (OSCE) สำหรับทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้ 1) การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา 2) พัฒนารูปแบบการสอบ OSCE 3) ประเมินผลรูปแบบการสอบ OSCE ที่พัฒนาขึ้น มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา(A- Analyze Phase) 2) ขั้นตอนการออกแบบข้อสอบ แบบประเมินและการเตรียมนักศึกษา (D- Design Phase) 3) ขั้นตอนการพัฒนาข้อสอบและแบบประเมิน (D- Development Phase) 4) ขั้นตอนการดำเนินการจัดสอบ (I- Implement Phase) และ 5) ขั้นตอนการประเมินรูปแบบการสอบ (E-evaluation Phase) ผลการประเมินรูปแบบการสอบ OSCE พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการซักประวัติการตรวจร่างกาย การแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ/การส่งตรวจพิเศษ การวินิจฉัยแยกโรค การรักษาและการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว เท่ากับ 68.26 (SD 14.66), 72.06 (SD 13.32), 22.46 (SD 3.85), 21.43 (SD 3.45) และ 36.57 (SD 3.88) ตามลำดับ ร้อยละของการสอบผ่านโดยคิดที่คะแนนร้อยละ 70 พบว่า ทักษะการรักษาและการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว มีการสอบผ่านสูงที่สุด (90%, N 151), รองลงมาคือ ทักษะการตรวจร่างกาย (64.00 %, N 151) ทักษะการซักประวัติ (52 %, N 151) ทักษะการแปลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ(44 %, N 151) และทักษะการวินิจฉัยแยกโรค (36.70 %, N 151) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอบ OSCE กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมต่อการสอบ OSCE เท่ากับ 4.21 (SD 1.24) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจ ด้านผลลัพธ์ต่อนักศึกษามากที่สุด (Mean 4.16, SD 1.82) รองลงมาคือ ด้านโจทย์สถานการณ์ (Mean 4.11, SD 1.59) ด้านการจัดสอบ (Mean 4.18, SD 1.54) และด้านการเตรียมความพร้อมนักศึกษา (Mean 4.05, SD 1.47) ตามลำดับ ผลการวิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบการสอบ OSCE ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการประเมินทักษะด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และเตรียมความพร้อมด้านทักษะให้นักศึกษาก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การประเมินทักษะทางคลินิก, การรักษาพยาบาลเบื้องต้น

**The Development of Objective Structured Clinical Examinations (OSCE) to evaluated clinical skills
in primary medical care,Srimahasarakham Nursing College**

Monruedee Sanchan¹, Anucha Taiwong²

^{1,2} Srimahasarakham Nursing College, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health.
50 Phadung Withi Road, Talat sub-district, Mueang district, Maha Sarakham province, 44000

Monruedee Sanchan, Anucha Taiwong. (2019). The Development of Objective Structured Clinical Examinations (OSCE) to evaluated clinical skills in primary medical care,Srimahasarakham Nursing College. Thai Journal of Environmental Studies Vol. 2(1), 2019 : 56 - 65.

Abstract

This research and development aimed to develop and evaluate a model of objective structured clinical examinations (OSCE) developed for evaluating primary medical care skills of the forth-year nursing students. The development process included 3 phase: 1. Analysis and explore the teaching and learning condition of the Primary Medical Care 2. Design and develop OSCE model 3. Evaluation of OSCE model. Data analysis included descriptive statistics and content analysis. The finding of this study were as follows: The developed OSCE model comprised 5 steps: 1. Analysis 2. Design test scenario 3. Development OSCE model 4. Implement OSCE 5. Evaluate OSCE. The evaluation revealed that the OSCE model revealed that an average score of History taking skill, physical examination skill, investigation or laboratory interpretation skill, differential diagnosis skill, medical prescription and health education skill was 68.26 (SD 14.66), 72.06 (SD 13.32), 22.46 (SD 3.85), 21.43 (SD 3.45) and 36.57 (SD 3.88), respectively. Percentage of passing the exam was judged by using a cut point of 70%. It was found that the medical prescription and health education skill had the highest percentage of passing (90 %, N 151), (90 %, N 151), following by physical examination skill (64.00 %, N 151), history taking skill (52 %, N 151), investigation or laboratory interpretation skill (44 %, N 151) and differential diagnosis skill (36.70 %, N 151). The overall satisfaction to the OSCE score fell at highest satisfaction (Mean 4.21, SD 1.24). When classified by aspects, it was found that the student highest satisfied on the aspect of learning outcome of the student (Mean 4.16, SD 1.82), following by quality of test scenario (Mean 4.11, SD 1.59), management of OSCE (Mean 4.18, SD 1.54), and student preparation (Mean 4.05, SD 1.47), respectively. The finding indicates that OSCE model is effective for evaluating clinical skills and preparing nursing students before practice in clinical setting.

Keywords: Model development, Objective Structured Clinical Examinations, Primary medical care

1. บทนำ

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ของไทย มีการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ คือ นักศึกษาพยาบาลมีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องเน้นศาสตร์ทางการปฏิบัติ จำเป็นต้องมีองค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ (Practice-Oriented Discipline) ดังนั้นกระบวนการวัดและการประเมินผล การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน แบบประเมินควรเป็นเครื่องมือที่สามารถวัดคุณลักษณะหรือผลการเรียนรู้ได้ถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง และมีความน่าเชื่อถือเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะและผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรี ดังนั้นจึงควรมีการเลือกวิธีการประเมินทักษะปฏิบัติที่เหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการประเมินทักษะปฏิบัติทางคลินิกเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ประเมินทักษะปฏิบัติที่สำคัญ เพราะเป็นการประเมินขณะผู้เรียนปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติและสามารถประเมินผลการปฏิบัติได้จริง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าการประเมินทักษะทางคลินิกแบบ Objective Structured Clinical Examinations (OSCE) เป็นวิธีการที่เริ่มมีการใช้กันอย่างกว้างขวางในสาขาพยาบาลสำหรับประเมินทักษะทางคลินิก ในต่างประเทศ เช่น ออสเตเรีย (Mitchell, Jeffrey, Henderson, Glover, Nulty, Kelly, et al., 2014; Mitchell, Henderson, Jeffrey, Nulty, Groves, Kelly, et al., 2015) อังกฤษ (Traynor & Galanoull, 2015) และ ไอร์แลนด์ (Brosnan, Evans, Brosnan, & Brown, 2006; Barry, Noonan, Bradshaw, & Murphy-Tighe, 2012) พบว่าการสอบ OSCE สามารถประเมินทักษะทางคลินิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้การสอบ OSCE สำหรับการเตรียมความพร้อมนักศึกษา ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแหล่งฝึก (formative

evaluation) และใช้สำหรับประเมินทักษะการพยาบาล เมื่อสิ้นสุดการฝึกภาคปฏิบัติ (summative evaluation) (สุภาพร วรรณสันทัด ยุพภรณ์ ติรไพรวงศ์ กรองทอง ออมสิน โสภารักษาธรรม, 2560)

การนำ Objective Structure Clinical Examination (OSCE) มาใช้ในการประเมินทักษะปฏิบัติจึงเป็นทางเลือกที่ดีอีกวิธีการหนึ่ง โดยการแบ่งการสอบเป็นข้อย่อยๆ และมีการให้คะแนนที่มีเกณฑ์ชัดเจน เพื่อให้มีความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ดี ได้รับการยอมรับและได้รับการใช้มากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งการสอนและประเมินผล การจัดสอบ OSCE โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามส่วนประกอบของ OSCE ได้แก่ เนื้อหาของโจทย์ (content) ผู้ป่วยมาตรฐาน (standardized patient) และอาจารย์ผู้ให้คะแนน (rater) รูปแบบการสอบ OSCE เป็นวิธีการประเมินผลทักษะทางคลินิกที่มีมาตรฐานสามารถประเมินพฤติกรรมนักศึกษาได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ (อนัญญา คูอาริยะกุล, 2560)

สำหรับในประเทศไทย สถาบันการศึกษาพยาบาลหลายแห่งเริ่มมีการประเมินทักษะทางคลินิกของนักศึกษาโดยใช้การสอบ OSCE โดยพบว่ามีรูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้น (นันทริยา โลหะไพบุลย์กุล และ บุญชัย ภาละกาล, 2556) และใช้สำหรับประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลรวบรวมทางอายุรศาสตร์ (ประทุม สร้อยวงศ์, ดวงฤดี ลาคุชะ, จินดารัตน์ ชัยอาจ, ทศพร คำผลศิริ, รชินทร์โพธิกุล, และ สมจิต เกียรติวัฒนเจริญ, 2557) การประเมินความรู้และทักษะการพยาบาลเด็กของนักศึกษา (สุภาพร วรรณสันทัด ยุพภรณ์ ติรไพรวงศ์ กรองทอง ออมสิน โสภารักษาธรรม, 2560) การประเมินทักษะทางคลินิกในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต (มณูชพัณี ขาววงษ์ และคณะ, 2561) ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันว่ารูปแบบการสอบ OSCE มีความเป็นไปได้และมีประสิทธิภาพสำหรับประเมินทักษะทางคลินิกในนักศึกษาพยาบาลและผลการสอบสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาในการพัฒนาทักษะการพยาบาลของตนเองและเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการ
รักษาพยาบาลเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาหลักสูตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลศรี
มหาสารคาม มีการเตรียมความพร้อมทักษะปฏิบัติทาง
คลินิกที่สำคัญให้กับนักศึกษา ได้แก่ ทักษะปฏิบัติ
เกี่ยวกับการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัย
แยกโรค การแปลผลการตรวจพิเศษและการตรวจทาง
ห้องปฏิบัติการ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นรวมถึงการส่ง
ต่อ และการให้คำแนะนำทางด้านสุขภาพ แต่รูปแบบ
การวัดประเมินผลยังไม่ชัดเจน ขาดการประเมินและ
บันทึกอย่างเป็นระบบ ว่าในแต่ละทักษะการ
รักษาพยาบาลเบื้องต้นนั้นนักศึกษาแต่ละคนปฏิบัติเป็น
อย่างไร โดยจากการศึกษาของมฤดี แสนจันทร์,
ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์, สัมฤทธิ์ ขวัญโพน (2557)
เกี่ยวกับสภาพการศึกษากาปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลเบื้องต้น: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชน
พบว่าแหล่งฝึกปฏิบัติมีความต้องการพัฒนาทักษะปฏิบัติ
ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$ S.D. =
0.61) จากสภาพการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการ
พัฒนารูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินทักษะด้าน
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาพยาบาลศา
สตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม
เพื่อจะได้รูปแบบการประเมินทักษะการรักษาพยาบาล
เบื้องต้นที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้เป็นเครื่องมือ
สำหรับเตรียมนักศึกษา ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล
นอกจากนี้ผลการสอบยังสามารถใช้เป็น แนวทางในการ
พัฒนาการจัดการเรียนการสอนทักษะการรักษาพยาบาล
เบื้องต้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. พัฒนาและประเมินผลรูปแบบการสอบ OSCE
ต่อทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในรายวิชาการ
รักษาพยาบาลเบื้องต้น วิทยาลัยพยาบาลศรี
มหาสารคาม

2. ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการ
สอบ OSCE ต่อทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้นใน
รายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น วิทยาลัยพยาบาลศรี
มหาสารคาม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย
เชิงพัฒนา (research and development; R&D)
ดำเนินการวิจัยระหว่าง เดือนมิถุนายน 2559 - มิถุนายน
2561

3.1 พื้นที่ศึกษา วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

3.2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เป็น
การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และ
ความจำเป็นโดย 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ
ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในคลินิก รูปแบบ
การสอบแบบ OSCE 2) การสนทนากลุ่ม (focus group)
ในกลุ่มอาจารย์พยาบาล จำนวน 7 คน เกี่ยวกับสภาพ
ปัญหาและความจำเป็นในการประเมินทักษะการ
รักษาพยาบาลเบื้องต้น รวมถึงการวิเคราะห์ผลลัพธ์การ
เรียนรู้ที่ต้องการ ให้ครอบคลุมตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการสอบ OSCE
ประกอบด้วย

2.1 การสร้างโจทย์สถานการณ์ และแบบ
ประเมินทักษะทางคลินิกแบบ OSCE ตามผลการ
วิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ จำนวน 5 สถานี
ได้แก่ สถานีที่ 1 การซักประวัติ สถานีที่ 2 การตรวจ
ร่างกาย สถานีที่ 3 การแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ/
การส่งตรวจพิเศษ สถานีที่ 4 การวินิจฉัยแยกโรค และ
สถานีที่ 5 การรักษาและการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว

2.2 พัฒนารูปแบบการสอบ OSCE และ
พัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการ
สอบ OSCE เพื่อประเมินทักษะการรักษาพยาบาล
เบื้องต้น รายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

2.3 นำรูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมิน
ทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และแบบประเมินความ
พึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดย
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และหาค่าความสอดคล้อง
(index of consistency)

2.4 ปรับปรุงรูปแบบการสอบ OSCE เพื่อ
ประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และแบบ
ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการสอบ OSCE

ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

2.5 นำรูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ไปทดลองใช้กับผู้เข้าอบรมหลักสูตรเวชปฏิบัติทั่วไป จำนวน 45 คน โดยการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง

2.6 ประเมินผลรูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการสอบ OSCE

2.7 ดำเนินการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาเครื่องมือ และกระบวนการให้สมบูรณยิ่งขึ้น ได้รูปแบบการสอบ OSCE สำหรับประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผล เป็นการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาไปใช้เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ โดยนำร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่เรียนรายวิชา การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ทั้งหมด จำนวน 151 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบประเมินทักษะทางคลินิกของทุกสถานเป็นแบบสังเกตทักษะทางคลินิกและตรวจสอบรายการ (checklist) ตามพฤติกรรม โดยแบ่งคะแนนรายข้อเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย

1. ปฏิบัติครบถ้วนและถูกต้อง
2. ปฏิบัติครบถ้วนแต่ไม่ถูกต้องหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน/ไม่รายงานผล
3. ไม่ปฏิบัติเรื่องสำคัญ

การให้คะแนนระดับที่ 1 – 2 จะให้มากน้อยตามความสำคัญของพฤติกรรมรายข้อนั้นๆ สำหรับส่วนที่ 3 จะให้ คะแนนเท่ากับ 0 แบบประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ประกอบด้วย สถานที่ที่ 1 การซักประวัติ สถานที่ที่ 2 การตรวจร่างกาย สถานที่ที่ 3 การวินิจฉัยแยกโรค สถานที่ที่ 4 การแปลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ/การตรวจพิเศษ และสถานที่ที่ 5 การรักษา และให้คำแนะนำก่อนกลับบ้าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง

IOC เท่ากับ 0.78, 0.80, 0.74, 0.82 และ 0.88 ตามลำดับ

2) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการสอบ OSCE พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มี 20 ข้อ เป็น มาตรฐานค่า (rating scale) ระดับ (มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอบ และข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการสอบ OSCE เครื่องมือภายหลังการปรับปรุงแล้วมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.84 และได้ตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยทดลองใช้กับผู้เข้าอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาพยาบาลเบื้องต้น) วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 45 คน วิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.80

แนวคำถามการสนทนากลุ่มนักศึกษามี 5 ข้อ ใช้สำหรับสนทนากับนักศึกษาใน 5 ประเด็น ประกอบด้วย

1. รูปแบบการสอบ OSCE ได้แก่ โจทย์สถานการณ์ การจัดสถานีสอบ บรรยากาศการสอบ สิ่งสนับสนุนการสอบ
2. การเตรียมความพร้อมของนักศึกษา
3. ความสอดคล้องของการจัดการเรียนการสอนกับการสอบ
4. ประโยชน์ของการสอบต่อนักศึกษา
5. ข้อเสนอแนะต่อการจัดสอบ OSCE

แนวคำถามสนทนากลุ่มอาจารย์ มี 4 ข้อ สำหรับสนทนากลุ่มกับอาจารย์ภาควิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุใน 4 ประเด็น ประกอบด้วย ความคิดเห็นต่อ 1. รูปแบบการสอบ OSCE ได้แก่ ข้อสอบ การจัดสถานีสอบ บรรยากาศการสอบ การแสดงของผู้ป่วยเสมือนแบบประเมินและการประเมินทักษะ 2. การเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษา 3. ประโยชน์ของการสอบต่อนักศึกษา และ 4. ข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาการจัดสอบ OSCE

3.4 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงร่างวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยจนเข้าใจและเปิดโอกาสให้ซักถามกรณีสงสัย ผู้วิจัยได้แจ้งผู้ร่วมวิจัยว่ามีสิทธิปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยโดยไม่มีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน หรือการวัดและประเมินผล และข้อมูลที่ได้

จากการวิจัยจะถือเป็นความลับและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) และการประชุมระดมสมอง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ นำเสนอผลการวิจัย เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น รายวิชา การรักษายาบาลเบื้องต้น รูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น ที่พัฒนาขึ้น แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน

ตารางที่ 1 ขั้นตอนและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น

ขั้นตอน	กิจกรรม
ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ (Analysis)	1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา และความจำเป็นในการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในคลินิก รูปแบบการสอบแบบ OSCE 2) การสนทนากลุ่ม (focus group) 3) วิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ให้ครอบคลุมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
ขั้นที่ 2 การออกแบบข้อสอบและแบบประเมิน (Design)	1. กำหนดตารางวิเคราะห์หลักสูตร การพัฒนารูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น 2. สร้างรูปแบบการสอบ OSCE ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์การประเมิน 2) โจทย์สถานการณ์ 3) อุปกรณ์ที่ใช้ 4) คำสั่งในการปฏิบัติทักษะ 5) บทผู้ช่วยมาตรฐาน 6) แบบประเมินทักษะทางคลินิก 7) แบบประเมินความพึงพอใจ 3. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของโจทย์สถานการณ์ แบบประเมินทักษะทางคลินิก แบบประเมินความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นที่ 3 การพัฒนาและการปรับปรุง (Development)	1. แก้ไข ปรับปรุงรูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น และแบบประเมินทักษะทางคลินิกตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 2. ทดลองใช้ข้อสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับนักศึกษา 3. ประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับนักศึกษา และประชุมอาจารย์ผู้คุมสอบเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น 4. แก้ไข ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
ขั้นที่ 4 การประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น (Implement)	1. ชี้แจงอาจารย์ผู้คุมสอบเพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิก 2. เตรียมความพร้อมผู้ช่วยมาตรฐาน โดยการซ้อมบท และประเมินตาม check list 3. จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินทักษะทางคลินิก 4. ชี้แจงนักศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนการประเมินทักษะ 5. ดำเนินการประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น ด้วย OSCE เมื่อสิ้นสุดการเรียนรายวิชา การรักษายาบาลเบื้องต้น

ขั้นตอน	กิจกรรม
	6. อาจารย์ผู้คุมสอบแจ้งผลการสอบ และให้ข้อมูลย้อนกลับต่อนักศึกษา เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องในการปฏิบัติทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น เป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเองต่อไป
ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation)	1. นักศึกษาประเมินผลการสอบ OSCE และให้ข้อเสนอแนะในการจัดสอบ 2. อาจารย์ผู้คุมสอบประเมินผลการสอบ OSCE และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโจทย์สถานการณ์ และแบบประเมินทักษะทางคลินิก 3. ผู้วิจัยประชุมสรุปผลการประเมิน กระบวนการจัดสอบ OSCE เพื่อประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และแนวทางพัฒนาสำหรับการดำเนินการครั้งต่อไป

2. ผลการประเมินรูปแบบการสอบ OSCE สำหรับการประเมินทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ประเมินดังนี้

2.1 ผลการประเมินรูปแบบการสอบ OSCE พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ/การส่งตรวจพิเศษ การวินิจฉัยแยกโรค การรักษาและการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว เท่ากับ 68.26 (SD 14.66), 72.06 (SD 13.32), 22.46 (SD 3.85), 21.43 (SD 3.45)

และ 36.57 (SD 3.88) ตามลำดับ ร้อยละของการสอบผ่านโดยคิดที่คะแนนร้อยละ 70 พบว่า ทักษะการรักษา และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว มีการสอบผ่านสูงที่สุด (90 % , N 151), รองลงมาคือ ทักษะการตรวจร่างกาย (64.00 % , N 151) ทักษะการซักประวัติ (52 % , N 151) ทักษะการแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ (44 % , N 151) และทักษะการวินิจฉัยแยกโรค (36.70 % , N 151)

ตารางที่ 2 แสดงพิสัยของคะแนน คะแนนเฉลี่ย จำนวน และ ร้อยละของการสอบผ่าน จำแนกตามสถานี

ทักษะ	คะแนน	คะแนนเฉลี่ย	สอบผ่าน (%)
	Min/Max	Mean/SD	
1.การซักประวัติ 100	30/92	68.26/14.66	52
2.การตรวจร่างกาย 100	25/90	72.06/13.32	64
3.การแปลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ/การตรวจพิเศษ 30	10/30	22.46/3.85	44
4.การวินิจฉัยแยกโรค 30	5/30	21.43/3.45	36.70
5.การรักษาและการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว 50	17/48	36.57/3.88	90
รวม	176/286	220.79/17.32	66

*เกณฑ์การสอบผ่าน กำหนดที่ $\square$ 70 คะแนน (ร้อยละ 70)

2.2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอบ OSCE กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมต่อการสอบ OSCE เท่ากับ 4.13 (SD 1.60) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจ ด้านผลลัพธ์ต่อนักศึกษามากที่สุด (Mean 4.20,

SD 1.82) รองลงมาคือ ด้านการจัดสอบ (Mean 4.18, SD 1.54) ด้านโจทย์สถานการณ์ (Mean 4.11, SD 1.59) และด้านการเตรียมความพร้อมนักศึกษา (Mean 4.05, SD 1.47) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอบ OSCE สำหรับประเมินทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น

ความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
	Mean/SD	
1.ด้านการเตรียมความพร้อมนักศึกษา	4.05/1.47	มากที่สุด
2.ด้านโจทย์สถานการณ์	4.11/1.59	มากที่สุด
3.ด้านการจัดสอบ	4.18/1.54	มากที่สุด
4.ด้านผลลัพธ์ต่อนักศึกษา	4.20/1.82	มากที่สุด
รวม	4.13/1.60	มากที่สุด

2.3 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการสอบ OSCE การสนทนากลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 คน สรุปผลตามประเด็นได้ดังนี้

2.3.1 ความคิดเห็น/ความรู้สึกของนักศึกษาต่อการสอบ OSCE ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่า นักศึกษา 1) รับรู้ถึงประโยชน์ของการสอบ OSCE โดยการสอบ OSCE ทำให้เห็นข้อบกพร่องของตนเอง โดยกล่าวว่า “ทำให้รู้ข้อบกพร่องของตนเอง ว่าทำไม่ได้หรือผิดพลาดส่วนไหน ต่อไปจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข

2) การสอบ OSCE สามารถประเมินทักษะปฏิบัติได้มากกว่าการสอบข้อเขียน โดยกล่าวว่า “ชอบและสนุกได้แสดงบทบาทสมมติในโจทย์ เหมือนเป็นนักแสดง ซึ่งสามารถวัดการปฏิบัติได้มากกว่าการสอบข้อเขียน”

3) การจัดอุปกรณ์ ควรมีการจัดอุปกรณ์ให้เหมือนในหอผู้ป่วยจริง อุปกรณ์ในการตรวจร่างกายควรทุกระบบ ไม่เตรียมเฉพาะระบบที่จำเป็น

2.3.2 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดสอบ OSCE นักศึกษามีความคิดเห็นว่า โจทย์สถานการณ์บางข้อมีความซับซ้อน การบริหารจัดการสอบดี การเวียนสถานีสอบควรทำให้ตรงเวลา และเผื่อเวลาในแต่ละสถานีให้มากกว่านี้

2.3.3 การเตรียมความพร้อม นักศึกษากล่าวว่า อาจารย์มีการชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการจัดสอบ แต่ควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติก่อน ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อความพร้อมในการสอบ OSCE

2.3.4 การรับรู้ประโยชน์ของการสอบ OSCE นักศึกษาคิดว่าการสอบมีประโยชน์มาก ทำให้ประเมินได้ว่า สิ่งที่เรียนมาในทฤษฎีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการฝึกทักษะและเป็นการเตรียมความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา ทำให้ตระหนัก

ถึงความสำคัญของการฝึกทักษะการรักษายาบาลและกระตือรือร้นในการ ฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยมากขึ้น การได้ประเมินตนเองหลังสอบ ทำให้กลับมาทบทวนว่าทักษะใดที่ตนเองบกพร่องหรือไม่สามารถปฏิบัติได้ ต้องมีการฝึกฝนเพิ่มเติมก่อนฝึกภาคปฏิบัติ

2.3.5 ข้อเสนอแนะต่อการจัดสอบ นักศึกษา ให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดสอบ OSCE และการเตรียมนักศึกษา ว่า 1) ควรจัดสอบ OSCE อีกและเพิ่มโจทย์สถานการณ์ให้ครบทุกระบบหรือกลุ่มอาการ 2) ควรมีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติก่อนสอบ OSCE จริง

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอบ OSCE สำหรับทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น รายวิชา รักษายาบาลเบื้องต้น สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. รูปแบบการสอบ OSCE สำหรับทักษะการรักษายาบาลเบื้องต้น รายวิชา รักษายาบาลเบื้องต้น พบว่าทักษะการรักษาและการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว มีการสอบผ่านสูงที่สุด (90 % , N 151), รองลงมาคือ ทักษะการตรวจร่างกาย (64.00 % , N 151) ทักษะการซักประวัติ (52 % , N 151) ทักษะการแปลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ/การตรวจพิเศษ(44 % , N 151) และ ทักษะการวินิจฉัยแยกโรค (36.70 % , N 151) อธิบายได้ว่านักศึกษามีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวผู้ป่วยมาก่อนจึงทำให้ปฏิบัติในสถานีนี้ได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพร และคณะ (2560) ซึ่งพัฒนารูปแบบการสอบ OSCE สำหรับประเมินความรู้ และทักษะการรักษายาบาลเด็กพบว่านักศึกษามีทักษะในการให้คำแนะนำก่อนกลับบ้านสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดระดับขั้นการเรียนรู้ของมิลเลอร์ (Miller, 1990) คือ 1. รู้

(Knows), 2. รู้ว่าทำอะไร (Knows How), 3. แสดงว่าปฏิบัติอย่างไร (Shows How), และ 4. การปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Does) ดังนั้นจากโจทย์ถ้านักศึกษารู้ปัญหาว่าผู้ป่วยเป็นอะไร ทำให้รู้ว่าต้องทำอะไร และปฏิบัติอย่างไร จึงทำให้ปฏิบัติได้ดีในสถานี่นี้ ส่วนทักษะการวินิจฉัยแยกโรคนักศึกษาปฏิบัติได้น้อยที่สุด อธิบายได้ว่า นักศึกษามีประสบการณ์ในการวินิจฉัยแยกโรคน้อย ต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์ ซึ่งการฝึกภาคปฏิบัติที่ผ่านมาส่วนใหญ่ การวินิจฉัยแยกโรคเป็นบทบาทของแพทย์ อีกทั้งในการวินิจฉัยแยกโรคต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์หาข้อมูลสนับสนุน ซึ่งในการสอบ มีระยะเวลาจำกัด อาจทำให้นักศึกษา ตื่นเต้น สับสนและมีความกังวลขณะสอบทำให้ระดับความจำลดลงซึ่งมีผลทำให้การคิดวิเคราะห์ลดลงด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของชญาภรณ์ เอกธรรมสุทธิ, ปภาวดี ทวีสุข, และรุ่งตวรรณ ช้อยจ่อหอ (2560) ที่พัฒนารูปแบบการสอบทักษะทางคลินิกโดยใช้ OSCE วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ 2 พบว่าการสอบ OSCE ทำให้นักศึกษามีความตื่นเต้น ความวิตกกังวล และอาจสับสน ทำให้จำกระบวนการพยาบาลในช่วงนั้นไม่ได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอบ OSCE สามารถประเมินนักศึกษาได้เป็นรายบุคคล และสามารถทราบถึงทักษะด้านที่นักศึกษาต้องปรับปรุง ทำให้ผู้สอนสามารถพัฒนานักศึกษาได้เป็นรายบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาของนันทริยา โลหะไพบุลย์กุล และบุญชัย ภาละกาล (2556) ผลการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา พบว่า การใช้รูปแบบการสอบ OSCE ในวิชาการรักษาโรคเบื้องต้น สามารถประเมินทักษะทางคลินิกและความรู้ของนักศึกษาได้จริง จำแนกความสามารถในการปฏิบัติได้ และรู้ว่าต้องปรับปรุง หรือต้องซ่อมเสริมทักษะที่ยังไม่ผ่าน ซึ่งการทราบข้อผิดพลาดหรือจุดที่ต้องพัฒนา เป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดและยังสามารถทำให้นักศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเวลาจำกัดได้ (อารีวรรณ กลั่นกลิ่น, 2555)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการ OSCE สำหรับทักษะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น รายวิชาพยาบาลเบื้องต้น คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมต่อการสอบ OSCE เท่ากับ 4.13 (SD 1.60) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจ ด้านผลลัพธ์ต่อนักศึกษา มากที่สุด (Mean 4.20, SD 1.82) รองลงมาคือ ด้านการจัดสอบ (Mean 4.18, SD 1.54) ด้านโจทย์สถานการณ์ (Mean 4.11, SD 1.59) และด้านการเตรียมความพร้อมนักศึกษา (Mean 4.05, SD 1.47) อธิบายได้ว่านักศึกษามีความพึงพอใจในการวัดและประเมินทักษะทางคลินิก สอดคล้องกับการสนทนากลุ่มที่พบว่า การประเมินทักษะทางคลินิกทำให้รับรู้ตัวตนมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติ ทักษะทางคลินิกอย่างไร ซึ่งถ้ามีการให้ข้อมูลสะท้อนกลับจะทำให้สามารถประเมินตนเองได้ว่ามีทักษะทางคลินิกอยู่ระดับใด และนำไปพัฒนาตนเองต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของมณูษ์พาณิชย์ ขำวงษ์ และคณะ (2561) ที่พัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต พบว่าการประเมินทักษะทางคลินิกมีส่วนกระตุ้นให้นักศึกษาค้นพบทักษะที่บกพร่องของตนเองในการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต (Mean 4.21, SD 0.64) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประทุมสร้อยวงศ์และคณะ (2557) ที่พบว่า การประเมินด้วย OSCE เป็นการประเมินที่ได้มาตรฐาน สามารถประเมินทักษะทางคลินิกได้ ตรงกับความสามารถของนักศึกษา จึงทำให้สามารถประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ จึงสามารถนำวิธีการนี้ไปเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกภาคปฏิบัติได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. พัฒนาและประเมินรูปแบบการสอบ OSCE โดยเพิ่มทักษะการวินิจฉัยแยกโรค และการแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ/การตรวจพิเศษให้มากขึ้น
2. พัฒนาและประเมินรูปแบบการเตรียมนักศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีการ
3. กำหนดให้การสอบ OSCE เป็นส่วนหนึ่งของการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาคปฏิบัติ

7. เอกสารอ้างอิง

- ชญาภรณ์ เอกธรรมสุทธิ, ปภาวดี ทวีสุข, และรุ่งตะวันรณ ช้อยจจอหอ. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอบทักษะทางคลินิก โดยใช้ OSCE วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ 2. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร*, 34(3), 27-37.
- นันทรียา โลหะไพบูลย์กุล และบุญชัย ภาละกาล. (2556). ผลการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และ ทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 23(3), 24-34.
- ประทุม สร้อยวงษ์, ดวงฤดี ลาคุชชะ, จินดารัตน์ ชัยอาจ, ทศพร คำผลศิริ, รัชรินทร์โพธิกุล, และสมจิต เกียรติวัฒนเจริญ. (2557). การพัฒนาและทดสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติ การพยาบาล รวบรวมอดทางอายุรศาสตร์สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยใช้ OSCE. *วารสารสภาการพยาบาล*, 29(4), 79-91.
- มณูชพาณี ขำวงษ์ และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร*, 34(2), 138-153.
- มลฤดี แสนจันทร์, ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์, สัมฤทธิ์ ขวัญโพน. (2557). สภาพการศึกษาภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชน, *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*, 20(2), 70-81.
- สุภาพร วรรณสันทัด , ยูภาภรณ์ ตีรไพรวงศ์, กรองทอง ออมสิน และโสภา รักธรรม. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอบ OSCE สำหรับประเมินความรู้และทักษะการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร*, 33(1), 163-176.
- อนัญญา คูอาริยะกุล. (2560). การประเมินผลการเรียนรู้ในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร*, 33(2), 179-187.
- อารีวรรณ กลั่นกลิ่น. (2555). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักทางพยาบาลศาสตร์ : Problem base learning in nursing education*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ พิมพ์นา.
- Brosnan, M., Evans, W., Brosnan, E., & Brown, G. (2006). Implementing objective structured clinical skills evaluation (OSCE) in nurse registration programmes in a centre in Ireland: A utilisation focused evaluation. *Nurse Education Today*, 26, 115-122.
- Miller, G. (1990). The assessment of clinical skills/competence/performance. *Academic Medicine*, 65 (Suppl. 9), S63 – S67.
- Mitchell, M. L., Jeffrey, C. A., Henderson, A., Glover, P., Nulty, D. D., Kelly, M. A., et al. (2014). *Using an objective structured clinical examination for bachelor of midwifery students' preparation for practice*. *Women and Birth*, 27, 108-113.
- Traynor, M. & Galanouli, D. (2015). *Have OSCEs come of age in nursing education?*. *British Journal of Nursing*, 24(7), 388-391.